

Lausunto

10.3.2026

 VN/4561/2026
 VN/4561/2026-VM-2

Liikenne- ja viestintäministeriö

VM:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista, jossa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän verkkotietokyselyihin vastaamiseksi tarkoitetun järjestelmän toteutustavasta. Toteutustavaksi esitetään valittavan niin sanottu hybridimalli, jossa toimijat voivat halutessaan joko itse hallinnoida omia verkkotietojaan verkkotietokyselyihin vastaamiseksi tai toimittaa verkkotiedot Liikenne- ja viestintävirasto Traficom in keskitetysti hallinnoimaan järjestelmään. Hajautetusti toimivien verkkotoimijoiden tulee toimittaa viranomaisen järjestelmään etukäteen vain aluemuotoinen tieto omista verkkoalueistaan.

Esityksessä esitetään Liikenne- ja viestintävirastolle uusia tehtäviä, määräyksenantovaltuuksia, riittäviä hallinnointioikeuksia palveluun, tiedonsaantioikeuksia ja tarkastusoikeutta uuden lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvomiseksi. Lisäksi esitetään Liikenne- ja viestintävirastolle oikeutta järjestää palvelu käyttäen apunaan yksityisiä tai julkisia palveluntuottajia teknisissä ja avustavissa tehtävissä. Esityksessä ehdotetaan Liikenne- ja viestintävirastolle mahdollisuutta asettaa uhkasakko, keskeyttämishukka ja teettämishukka. Lisäksi esitetään, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi määrätä seuraamusmaksun tiettyjen uudessa laissa asetettujen velvoitteiden laiminlyömisestä.

Valtiovarainministeriö pitää esityksen tavoitteita – maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen saatavuuden parantamista, kaivuvahinkojen ehkäisemistä sekä tietoturvallisen käsittelyn vahvistamista yleisesti kannatettavina. Sääntelyllä voidaan parantaa kriittisten palvelujen toimintavarmuutta, turvallisuutta ja tiedonhallinnan yhdenmukaisuutta.

Kustannusvaikutukset

Liikenne- ja viestintävirastolle aiheutuu kustannuksia uuden järjestelmän hankinnasta, käyttöönotosta ja käytöstä. Uuden sähköisen tietopisteen käyttö edellyttäisi myös uusia henkilöresursseja muun muassa järjestelmän käyttöön, ylläpitoon ja asiakaspalveluun. Esitysluonnoksen mukaan Liikenne- ja viestintävirastolle on muodostunut voimassa olevaan lainsäädäntöön pohjautuen tietojärjestelmän kehitys- ja investointikustannuksia noin 7 500 000 euroa. Muun muassa toteutusmallin muutoksista johtuen järjestelmän toteuttamisesta aiheutuu vielä arviolta 4 500 000 euron kustannukset aiempien kustannusten lisäksi. Käyttökustannuksia on suunniteltu rahoitettavan Liikenne- ja viestintäviraston, Energiaviraston ja Väyläviraston yhteisrahoituksella jokaisen rahoittaessa noin 400 000 euroa vuodessa. Lisäksi käyttömaksuja on suunniteltu perittävän kattamaan noin yhden miljoonan euron käyttökustannukset vuodessa. Käyttökustannukset olisivat siten yhteensä noin 2 200 000 euroa vuodessa, sisältäen 10–12 henkilötyövuoden lisäyksen.

Valtiovarainministeriö huomauttaa, että huomioiden valtiontalouden haastavan taloustilanteen ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan tekemät linjaukset koskien mahdollisia uusia valtion lisätehtäviä,

Postiosoite
 Postadress
 Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
 Besöksadress
 Office

Puhelin
 Telefon
 Telephone

Faksi
 Fax
 Fax

s-posti, internet
 e-post, internet
 e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

uusista tehtävistä aiheutuvat menot tulisi kattaa ensisijaisesti viraston olemassa olevilla määrärahoilla tai muuten kohdennuksin hallinnonalan sisällä.

Lisäksi valtionvarainministeriö muistuttaa, että kansallisesta resursoinnista päätetään talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa. Mikäli esityksestä aiheutuisi muutoksia viranomaisten toimintameneihin, tulisi esitys antaa eduskunnalle budjettilakina ja se tulisi käsitellä raha-asiain valiokunnassa. Esityksen valtiontaloudellisten vaikutusten tulee olla yhteneväiset budjettiesityksen kanssa.

Tiedonhallintalaki ja tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) eli tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentin mukaan toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava arvio vaikutuksista tiedonhallintaan, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Käytännössä muutosvaikutusarviointi tulisi lainvalmistelussa tehdä tilanteissa, joissa sääntelyn kohteena on uusi viranomainen, uusi tietojärjestelmä, muutos käytössä olevaan tietojärjestelmään tai uusi tietovaranto. Hallituksen esityksen luonnoksessa ei ole arvioitu eikä siitä käy esille, että olisi arvioitu esityksen vaikutuksia tiedonhallintaan, vaikka esityksellä todennäköisesti on vaikutuksia ainakin Liikenne- ja viestintäviraston – ja soveltamisesta riippuen mahdollisesti myös muiden viranomaisten tiedonhallintaan. Muutosvaikutusten arviointi todennäköisesti osaltaan auttaisi ymmärtämään esimerkiksi esitykseen sisältyviä merkittäviä tietojärjestelmän kehittämis- ja ylläpitokustannuksia.

Esityksen 5. lakiehdotuksessa käytetään teknisen käyttöyhteyden käsitettä, josta tulisi luopua tiedonhallintalain säätämisen jälkeen. Tiedonhallintalain säätämisen yhteydessä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista (621/1999) poistettiin teknistä käyttöyhteyttä koskeva sääntely ja viranomaisen tietojen sähköisistä luovutustavoista säädetään nykyisin (yleislain tasolla) tiedonhallintalain 22 – 24 §:ssä. Tiedonhallintalain säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunta painotti lausunnossaan riittäviä suojatoimia säädettäessä tietojen sähköisestä luovutustavasta (PeV 72/2018 vp).

Turvallisuusverkon asema sääntelyssä

Lakiehdotuksesta ja sen perusteluista jää epäselväksi, mikä olisi julkisen hallinnon turvallisuusverkko toiminnasta annetussa laissa (10/2025) tarkoitetun turvallisuusverkon asema ehdotetussa sääntelykehikossa. Koskisiko turvallisuusverkkoa kuitenkin esimerkiksi lain 6 §:ssä tarkoitettu verkkotoimijan rekisteröitymisvelvollisuus, velvollisuus toimittaa tietoja verkkotietojärjestelmästä (27 §) sekä esimerkiksi velvollisuus hankkia todistus verkkotietojärjestelmän vaatimustenmukaisuudesta. Epäselväksi jää myös, sovellettaisiinko turvallisuusverkkoon Liikenne- ja viestintäviraston määräyksiä ja valvontatoimivaltuuksia. Esityksessä viitataan yksittäisissä kohdissa (9 ja 19 § 4 mom) tiettyihin toimijoihin tai verkkoihin, mutta kokonaisuutena ei ole selkeästi kuvattu, miltä osin lakia olisi tarkoitus soveltaa näihin. Ehdotetussa henkilöstöturvallisselvityksiä koskevassa 24 §:ssä viitataan myös turvallisuusviranomaisiin, mutta laissa tai sen perusteluissa ei selvennetä, keitä viranomaisia tarkoitetaan.

Koska sääntelyn soveltamisala jää tältä osin epäselväksi eikä perusteluissa ole tarkemmin arvioitu sääntelyn vaikutuksia turvallisuusverkkoon, lähtökohtaisesti olisi perusteltua harkita nykytilan jatkamista siten, että lakia ei lainkaan sovellettaisi turvallisuusverkkotoimintaan. Tällöin turvallisuusverkon osalta sovellettaisiin edelleen turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaista sääntelykehikkoa.

Tällainen rajausta merkitsisi samalla sitä, että turvallisuusverkkoon ei sovellettaisi myöskään esimerkiksi uuden lain mukaisia verkkotietojärjestelmien luokitteluun ja arviointiin liittyviä velvoitteita. Turvallisuusverkon osalta vastaavat velvoitteet perustuvat jo turvallisuusverkkotoimintaa koskevaan erityissääntelyyn. Lisäksi jatkovalmistelussa tulisi arvioida, missä määrin Liikenne- ja viestintäviraston määräyksiä taikka tiedonsaanti- ja tarkastusoikeutta on tarkoituksenmukaista ulottaa turvallisuusverkkoon. On huomattava, että jos poikkeukset lain soveltamisesta ns. turvallisuustoimijoihin koskevat vain yksittäisiä pykälä, muu laki soveltuisi edelleen esimerkiksi turvallisuusverkkoon. Tällainen osittainen soveltaminen ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista, koska turvallisuusverkkoon kohdistuva sääntely muodostuisi tällöin hajanaiseksi ja vaikeasti hahmotettavaksi.

Valtiovarainministeriötä ei ole kuultu hallituksen esityksen luonnoksen valmistelussa.

Turvallisuusverkkotoimintaan liittyvä sääntely kuuluu valtiovarainministeriön hallinnon alalle.

Jatkovalmistelussa on perusteltua arvioida turvallisuusverkon asemaa yhteistyössä turvallisuusverkkotoiminnasta vastaavien toimijoiden kanssa.

Verkkotietojen luovuttaminen ja näyttöalueet

Lakiehdotuksen 18 §:ssä säädetty näyttöalueen ilmoittamisvelvollisuus merkitsisi käytännössä velvollisuutta ilmoittaa verkkoalueet sähköiseen tietopisteeseen. Turvallisuusverkon osalta tällainen velvoite voi kuitenkin olla ongelmallinen, jos se edellyttäisi turvallisuusverkkoa koskevien verkkoalueiden ilmoittamista keskitettyyn järjestelmään, eikä lain 19 §:n 4 momentin poikkeus kata 18 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Tuve-lain mukaisella verkko- ja infrastruktuuripalvelujen tuottajalla tulisi kuitenkin olla mahdollisuus ilmoittaa verkkoaluetietoja harkintansa mukaisesti. Samalla valtiovarainministeriö tuo esiin, että kaivutöiden turvallisuus on varmistettava myös turvallisuusviranomaisten ja Suomen Erillisverkot Oy:n näkökulmasta. Tämä edellyttää selkeästi määriteltyjä erillismenettelyjä ja toimintamalleja.

Turvallisuusselvitysvelvoitteet

Lakiehdotuksen 24 §:ssä säädetään turvallisuusselvitysvelvoitteista verkkotietoja käsittelevälle henkilöstölle. Turvallisuusnäkökulmasta olisi perusteltua arvioida, tulisiko turvallisuusselvitysvelvoite kohdistaa myös niihin toimijoihin, jotka saavat tietoja 9 §:ssä tarkoitetuista verkoista. Tämä voisi osaltaan vahvistaa verkkotietojen käsittelyn turvallisuutta tilanteissa, joissa tietoja luovutetaan ulkopuolisille toimijoille. Mikäli turvallisuusselvitysvelvoitetta laajennettaisiin tietojen saajiin, tulisi säätää myös siitä, kuka vastaa selvityksestä aiheutuvista kustannuksista.

Seuraamusmaksu

Lakiehdotuksen 43 §:n mukaan seuraamusmaksu voidaan määrätä velvoitteiden rikkomisesta, eikä säännöksessä ole nimenomaista poikkeusta viranomaisille. Säännöksen sanamuodon perusteella seuraamusmaksu voisi siten kohdistua myös viranomaisiin.

Tätä kysymystä ei kuitenkaan ole käsitelty esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa (jakso 11.4) eikä 43 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa. Valtiovarainministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa olisi syytä täsmentää, onko tarkoituksena, että seuraamusmaksu voisi kohdistua myös viranomaisiin, ja tarvittaessa arvioida tätä kysymystä myös säätämisyjärjestyksen näkökulmasta. Valtiovarainministeriö ei näe ehdotetun lain yhteydessä tarkoituksenmukaisena sitä, että seuraamusmaksuja voitaisiin määrätä viranomaisille.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

ICT-johtaja, ylijohdaja

Jarkko Levasma

Liitteet

-

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi

VM BO Budjettiosasto

VN/4561/2026-VM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: